

насіння, чи від кожної тонни вирощеного (розмноженого) насіння, чи за інших умов.

Продавцем може бути як власник сорту, так і насіннєве господарство чи дистриб'ютор (посередник). На сьогодні стосунки між продавцем насіння і фермером/виробником – найширше поле, де найчастіше відбуваються порушення.

Насамперед – невідповідність придбаного насіння певного сорту задекларованим ознакам по стійкості, якості та урожайності. Якщо виробник вирощує конкретний сорт, під контракт поставки відповідної сировини переробнику, а в результаті виростив не те що потрібно – конфлікт неминучий, адже умови контракту не виконуються і суб'єкти несуть втрати.

Отже, з урахуванням негативних тенденцій в насінництві, держава вживає певні заходи щодо покращення ситуації шляхом впровадження сортової сертифікації насіння та садивного матеріалу. Але виплата винагороди за створення сорту залишається проблемою самих селекціонерів, яким вже давно необхідно створити асоціацію та відстоювати свої права.

УДК 330.32

Коцюбинська Л.М.*, Гринчишин О.В., Шкорбот Т.М.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: Linda-215@ukr.net

ДО ПИТАННЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ СОРТОВИПРОБУВАНЬ

На державну систему з охорони прав на сорти рослин покладено завдання з формування національних сортових рослинних ресурсів, що визначають рівень продовольчої і сировинної безпеки держави. Виконання цього завдання потребує здійснення відповідних поточних і капітальних витрат на проведення науково-технічної експертизи сортів рослин.

Сьогодні в сортовипробуванні функціонує 24 спеціалізовані філії (пункти випробування), в яких працює 1214 робітників, з яких 203 кваліфікованих експертів з проведення науково-технічної експертизи, що здійснюють кваліфікаційну експертизу сортів рослин.

Однією з головних проблем, яка впливає на формування матеріальних витрат на проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин є високі темпи вибуття техніки.

Фактичний темп вибуття машин становить 8-11% на рік, що більш ніж удвічі перевищує показник оновлення парку (4% на рік). На сьо-

годні склалася ситуація, коли середній показник зносу техніки по сортосистемі становить 70%, зокрема для тракторів -77,57%, комбайнів -70,56%. Отже, у нинішніх умовах проблемою забезпечення проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин є високий ступінь зносу техніки, що зумовлює її вимушену експлуатацію за межами амортизаційного терміну замість списання. Зазвичай нормативний термін використання техніки не має перевищувати 15 років.

У машинно-технологічній модернізації сортосистеми для забезпечення проведення кваліфікаційної експертизи сортів рослин, розкривається механізм її перетворення в ефективно розвинену систему на базі введення в процес сортовипробування сучасних технологій.

Використання машин і знарядь повинне здійснюватися на основі організаційно-технічних правил їхньої роботи та технологічних карт. Велике значення мають правильне розміщення агрегатів на полі, підготовка робочих місць, розбивка загінок, способу руху техніки, годинні та сіткові графіки, плани-маршрути. Поліпшення використання машин досягається шляхом скорочення часу на неминучі в період польових робіт переміщення техніки та робочої сили, застосування економічних швидкісних і широкозахватних агрегатів і т. д.

Основою інтенсифікації сортосистеми є підвищення продуктивності праці за рахунок використання досягнень науково-технічного прогресу в процесі формування матеріально-технічної бази, активне впровадження інноваційних технологій.

Також слід відмітити, що за рахунок запровадження кооперативної організації сортодослідної діяльності можна значно підвищити ефективність використання машинно-тракторного парку (дасть змогу зменшити затрати праці на виконання основних видів робіт при проведенні кваліфікаційної експертизи сортів рослин на 13,2% (дискування, лушення стерні), 57,6 % (внесення мінеральних добрив), 46,3 % (оранка), 9,2 % (сівба сортодослідів)), без додаткових капітальних вкладень збільшити обсяг механізованих робіт, скоротити терміни їхнього виконання (економія витрат палива 0,62 л/га (дискування, лушення стерні), 2,31 л/га (внесення мінеральних добрив), 8, 08 л/га (оранка), 1,2 л/га (сівба)), підвищити рівень механізації трудомістких процесів, знизити собівартість проведення кваліфікаційної експертизи.